

vindplaatsen!

foto 1

HOE STAAT HET MET DE VINDPLAATSEN ?

In het vorige Gea-nummer vroegen we onder het motto: "Hoe waren de vindplaatsen...?" om uw ervaringen door te geven van profijtelijke plekjes, waar u tijdens de afgelopen vakantie gezocht en gevonden hebt - en waar voor anderen ook nog iets te beleven is. Het zou overdreven zijn te zeggen, dat we werden bedolven onder de opgaven; meer dan een fractie van het reusachtige aantal aanvragen om vindplaatsen dat ons bereikte was het niet.

Dat deze verhouding ergens niet klopt is duidelijk. Toch waren er verscheidene aardige reacties. Speciaal willen we de heer H.R. Folkersma uit Velsen-Z bedanken, die ons een serie prachtige foto's zond van eigen vondsten - en dat nog wel in Nederland. Twee ervan illustreren dit artikel.

Foto 1 laat de afdrukken van twee soorten Carboonvarens zien, die werden gevonden in de afvalhoop van een kolenmijn bij Heerlen.

Foto 2 toont fossielen uit het Maastrichtien (Boven-Krijt) van Zuid-Limburg. De twee haaietanden komen uit een mergelgroeve bij Voerendaal. De andere fossielen, o.a. belemnieten, slakken, stekels van zeeëgels en stukjes van de rechte ammoniet Baculites zijn uit de buurt van het Vijlenerbos.

*

Een andere reactie, die bijzonder uitgebreid en gedetailleerd was, laten we hier in zijn geheel volgen.

foto 2

VINDPLAATSEN IN DE BOULONNAIS

door H. Perdeck

Voor de mensen die van plan zijn geologie te bedrijven in de buurt van Wissant volgt hier een overzicht van de niet-Krijt-ontsluitingen rond Wissant.

De JURA langs de kust :

- A Tussen TARDINGHEN en CAP GRIZ NEZ vinden we op de rotsen prachtige groepen calcietkristallen.
- B Bij CAP GRIZ NEZ vinden we het Portlandien (bovenste Malm) ontsloten. Hier zijn vrij veel fossielen te vinden zoals: de tweekleppige schelpen, Isognomon, Exogyra, Trigonina en Astarte.
- C Iets zuidelijker, o.a. bij POINT aux OIES en WIMEREUX vinden we het KIMMERIDGIEN (één na bo-

venste étage van het Malm) met veel schelpen en enkele reusachtig grote ammonieten (zie naam Titanites gigantea) van 25 - 100 cm Ø.

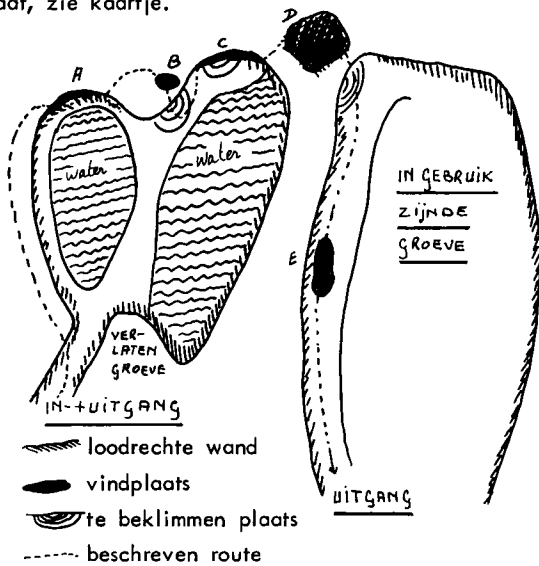
Verder zijn er rond MARQUISE (10 km van Wissant) nog zeer interessante steengroeven:

- 1. groeve "NAPOLEON"; deze ligt aan de weg van Marquise naar Guines, ongeveer midden tussen BLEC-QUENECQUES en PERQUES aan de linker kant (van af Marquise). Gemakkelijk te vinden door de aanwezigheid van enorme hijsinstallaties. In de groeve wordt Carbonische kalksteen uit het VI-SEEN (bovenste Onder-Carboon) gedolven; alleen in het midden van de groeve is dit fossielrijk (koralen

en zeelelies), maar boven op het Viséen ligt ca. 10m BATHONIEN (bovenste Dogger), bestaande uit een gele, zandige kalksteen (net als in de volgende Jura-ontsluitingen) met zeer veel fossielen, vooral schelpen.

II. Hier vlakbij is nog een Carboongroeve, n.l. ongeveer 1 km van LEULINGHEN aan de weg Leulinghen - Ferques. Hierin zitten vrijwel geen fossielen, wel zijn er aardige calciet-kristallen te vinden.

III. De groeve "Carrière de Marbre"; deze ligt in HYDREQUENT. Als u uit de richting Blequeneques Hydrequent inrijdt moet u ca. 50 m voor de spoorbrug linksaf een klein weggetje in; dit volgend komt u vanzelf in de groeve.
Er zijn twee groeven, één in gebruik en één verlaten. U kunt het best in de verlaten groeve beginnen. Dit is de linker groeve, die gedeeltelijk vol water staat, zie kaartje.

Een korte route langs de vijf rijkste plaatsen is de volgende: Ga langs de rand van de groeve naar punt A en zoek hier fossielen; er zijn er zeer veel, vooral *Ostrea herbica* en *Modiolus imbricatus* (dus ook Bathonien). Hierna gaan we bovenlangs naar punt B (een poging van mij om op dezelfde hoogte, 30 m, te blijven zou me mijn leven hebben gekost, als ik niet door een vriendelijke braamstruik was opgevangen). Hier zitten idioot veel brachiopoden (5 - 15 per dm³) vooral *Epithyris* en *Cerethyris*. Hierna dalen we 30 meter af om in de groeve naar punt C te lopen; dit is een puinhelling met zeer veel fossielen, zoals *Rhynchonella* (brachiopode), *Cypleus ploti*, *Holactypus depressus*, *Acrosalenia hemiscidaroides* en *Nucleolites clumicularis* (zeeëgels). Na hier ons geluk beproefd te hebben (geluk is nauwelijks nodig) klimmen we uit de verlaten groeve en zoeken we fossielen bij punt D. Hier zijn leuke koraaltjes te vinden.
Dan dalen we af in de nieuwe groeve, lopen naar punt E en vinden daar op de verticale Carboon-kwartsietwand zeer veel zeer grote (5 - 15 cm) calciet-kristallen. Al met al een groeve die niet overgeslagen mag worden door de amateurgeoloog.

IV. De groeve "Basse Normandie" vinden we door in Hydrequent na de spoorbrug de tweede weg links te nemen en bij de 1e splitsing links af te gaan.

Vanaf dit halfverharde weggetje ziet u de groeve aan de linkerkant liggen. Aan de rechterkant van de groeve is bovenin ongeveer in het midden weer het BATHONIEN ontsloten; hier vinden we zeeëgels, schelpen, brachiopoden (zeer veel en weer nieuwe soorten).

V. Als u het weggetje volgt (bij de splitsing rechtdoor) komt u in een dolomiet-groeve; deze hebben we (de geologie-werkgroep van de N.J.N.) nog niet onderzocht.

VI. De groeve "Banc Noire" bereikt u door vanaf de D 231 richting CAFFIERS te gaan en dan vlak voor de spoorlijn rechtsaf te slaan. Volg dan deze kleine asfaltweg tot de eerste splitsing, ga hier linksaf het halfverharde pad op en volg dit tot de reusachtige FRASNIE- (onderste Boven-Devoon) groeve.
Nu kunt u het best rechtsaf door de groeve lopen. De meeste vondsten doet u in het bovenste gedeelte van de groeve (beneden hoogstens wat pyriet en calciet).
In de eerste helft van de groeve vindt u zeer veel koralen zoals *Hexagonaria hexagonum*; dan komt u een tweede in- en uitgang tegen.
Ongeveer 50 meter rond deze ingang vindt u zeer veel brachiopoden (*Plectatrypa*, *Chonetes*, *Spirifer*), zeelelietengels (*Ctenocrinus*, *Hexacrinus*) en bryozoën (*Fenestella*).
Zeldzaam is *Orthoceras gracilis* (er is slechts één exemplaar gevonden, terwijl er ongeveer 50 dagen door 6 à 8 man is gezocht).

VII Aan de andere kant van de spoorlijn (tegenover VIII Banc Noire) liggen nog drie groeven die we nog IX niet onderzocht hebben.

Een vrij goede kaart is de MICHELIN kaart nr. 51.

*

VINDPLAATSENARCHIEF

Vindplaatsenbeschrijvingen als de bovenste, waarin kennelijk regionale geologische literatuur is verwerkt, zijn van grote waarde voor degenen die stratigrafisch willen zoeken, d.w.z. die willen weten uit welke periode de fossielen van een bepaalde afzetting zijn en die als het enigszins mogelijk is iets van de levensomstandigheden willen opsporen.

Voor de vindplaatsbeschrijvingen van kristallijne gesteenten en mineralen gelden weer andere criteria, om van belang te zijn. Maar ook minder uitvoerige gegevens zijn welkom. Het (nog bescheiden) archief van vindplaatsen zal worden beheerd en bijgehouden door de heer M.M.J. Haver uit Leidschendam, Burgemeester van Duyvendijklaan 53.

Hij zal graag uw tips in ontvangst nemen. Degenen die te zijner tijd een bepaalde streek willen bezoeken en onderzoeken kunnen, tegen een zekere vergoeding (zie elders in dit blad), een beroep op het archief doen en zo mogelijk opgaaf van literatuur ontvangen.

*

ZWEDEN

Mevrouw H. Berry te Amsterdam zond ons enkele gegevens over interessante geologische plaatsen, die zij tijdens haar vakantie door Zweden dit jaar tegenkwam.

1. De kopermijn in Falun. Deze mijn is al bijna 1000 jaar in bedrijf. Er werken momenteel nog 70 man, die pyriet, zink, koper en loodglans aan het licht brengen. De rondleiding brengt de bezoekers in het oudste deel en laat een diepe indruk na. W. Lieber schrijft in zijn Mineraliensammler, dat er mogelijkheden tot vondsten zijn. Deze beperken zich dan wel tot de kleinst denkbare stukjes. Het museum bevat hoofdzakelijk oude werktuigen en tentoonstellingsmateriaal over de werkwijzen, die door de eeuwen heen gevolgd werden.

2. De zilvergroeve in Sala. Hier worden zilverhoudende loodglans en zinkblende gevonden. De exploitatie van deze groeve werd in het begin van deze eeuw stilgelegd. De groeve is te bezichtigen. Het museum in de buurt bevat geologische verzamelingen.

3. Het Geologische Museum in Stockholm (Riksmuseum, Frescati). Dit museum is buitengewoon interessant. De gesteenten zijn bijvoorbeeld van verschillende gezichtspunten uit gerangschikt. Eenmaal in de normale rangschikking volgens gesteentesoort (magmatisch, sedimentair, metamorf), vervolgens volgens geologische ouderdom met veel boorkernen en de daarbij behorende fossielen, betrekking hebbend op Zweden. Dan de gesteenten en de invloeden van buitenaf, de veranderingen die daardoor optreden. Tenslotte nog een tentoonstelling van alle belangrijke gesteenten van Zweden, met de in de groeven en mijnen gevonden mineralen, waarbij een kleine afdeling speciaal gewijd is aan de vele mineralen, die men bij opgravingen in Stockholm gevonden heeft.

Verder is er een omvangrijke kollektie van kristalvormen van mineralen met grote modellen, waaronder telkens het echte kristal zelf ligt. Jammer genoeg zijn teksten (die men ongeveerd aanbood) alleen in het Zweeds. Hetzelfde geldt voor alle beschrijvingen in het Museum, hoewel de namen geen taalmoeilijkheden geven.

4. Mineralenjacht. Deze wordt geleid in het Örebro-gebied (midden-Zweden), vindt plaats van midden-juni tot midden-september en duurt 3 à 4 dagen. De prijs voor half-pensioen in Hotel Laxbrogården, Kopparberg, bedroeg in 1972 vanaf 218 kronen. Nadere inlichtingen en aanmelding bij: Turisttrafikförbundet, Örebro, Zweden.

5. Trollhättan. Dit is geen reis waard, maar wel de moeite waard als men toch in de buurt is: de elektrische centrale aan de enorme (vroegere) watervallen van de Göta-Älv-rivier. Wanneer het water afgevoerd is, zijn er zeer interessante formaties van gneisgesteenten te zien.

N.B. Een goede reisgids door Zweden, uit het Nederlands in het Duits vertaald, wordt bij De Slegte aangeboden voor fl. 1,75.

*

IN HET FICHELGEBERGTE :

Onder deze titel ontvingen wij een bijdrage van de hr. C. Gortzak te Leiden. Hoewel zijn bijdrage geen onthullingen doet over nieuwe vindplaatsen, menen wij toch u

zijn artikel niet te moeten onthouden. (Red.)

IN HET FICHELGEBERGTE :

Op stenenjacht

Met bescheiden kennis en ervaring, maar met groot enthousiasme zijn mijn vrouw en ik afgelopen zomer in het Fichtelgebergte (NO-Beieren, bij de Tsjechische grens) op zoek naar mineralen en gesteenten geweest. Het Fichtelgebergte is voor veel Nederlandse amateurs geen onbekend terrein, terwijl in de uitgave van Gea, juni 1969, een uitgebreid artikel over de geologische aspecten en vindplaatsen van dit gebied verscheen. Gezien dit artikel wil ik mij bepalen tot een persoonlijke, zeer plezierige belevenis, waardoor onze vakantie in alle opzichten een succes geworden is.

Een bevriende relatie raadde mij aan het plaats Thierstein als verblijfplaats te kiezen; een zekere heer Meier zou ons wel aan een kamer kunnen helpen. We besloten er heen te gaan, maar gedurende de autotocht vroegen we ons wel bezorgd af of we deze heer, van wie het adres onbekend was, ooit zouden vinden. Het bleek evenwel geen moeite op te leveren. Thierstein is een klein plaatsje (ca. 1100 inwoners) en bij de benzinepomp vernamen we direkt waar we moesten zijn. Groot was echter onze verbazing toen we, nog speurend naar het genoemde adres, door iemand werden aangehouden die de bewuste heer Meier bleek te zijn. We werden direkt het huis binnengeloodst en op "Kaffee mit Kuchen" getrakteerd en eer we daaraan konden beginnen had hij reeds een kamer voor ons verzorgd. De eerste indruk was uitstekend en gedurende ons verdere verblijf is die goede indruk nog versterkt.

Hier beknopt onze verdere ervaringen. Na vroegere excursies en bezoeken van natuurvrienden en amateur-geologen komen er in Thierstein regelmatig Nederlanders, die hier hartelijk ontvangen worden. In het café van de "Turnhalle" hangt zelfs een oorkonde in het Nederlands. Prijzen van kamers en maaltijden zijn zeer gunstig. Voor caravans is er een beperkte mogelijkheid tegen een zeer laag tarief. Bij speurtochten naar vindplaatsen ontvangt men alle mogelijke medewerking en inlichtingen.

Dit artikeltje beoogt niet reclame voor deze plaats te maken; de opnamecapaciteit van Thierstein is beperkt en ook elders in het Fichtelgebergte is het goed toeven. U zult er echter geen spijt van hebben als u dit vriendelijke plaatsje bezoekt en beslist niet met lege handen thuiskomen. Voor ons was het, ook afgezien van de vondsten, een unieke vakantie.

Eventuele nadere informaties worden gaarne verstrekt door: C. Gortzak,
Driftstraat 30,
Leiden.

GEVRAAGD :

Agaatvindplaatsen

Agaatverzamelaar zoekt nauwkeurige beschrijving van agaatvindplaatsen in Europa, tegen vondaanddeel. Bekend zijn Idar-Oberstein en Elzas. K.C. Jansen, Riegheide 7, Rolde, tel.05924-1993